

Tekst 1 Kıyılar ve yollar

Sunay DEMİRCAN

- 1 Giderek, kıyıları yollardan ibaret bir ülke haline geliyoruz. “Gelişelim, büyüyelim, betonlaşalım” ideolojisi ülkemizde her zaman popüler oldu. Şimdi de betonlaşma sırası Batı Karadeniz’de!..
- 2 Her ne kadar bilinen bir adı ve resmen onaylanmışlığı olmasa da dünya üzerinde gelişmiş olmayı; ülke yüzölçümünü kaplayan beton ve asfalt miktarıyla ölçen bir ideoloji vardır. “Ağa babalığını” inşaatçı kesimin yaptığı bu ideolojiye, siyasetçi - idareci sınıfının da sıkı destek verdiği bilinen bir gerçektir.
- 3 “Gelişelim büyüyelim, büyüyelim betonlaşalım” tekerlemesi ile birlikte bu ideoloji, bizde de fazlasıyla popülerdir. Bu nedenledir ki ülke dört bir yandan dozerler, vinçler ve beton kamyonlarıyla çevrilmiş; dev bir şantiye görünümü almıştır. Şimdi diyeceksiniz ki, “Ne olacak peki, gelişmeyelim mi?”
- 4 Gelişelim elbet. Bu konuda kimsenin bir itirazı yok. İtiraz, gelişme adına ülkenin doğal değerlerinin ortadan kaldırılmasına... İnşaatçılar diyor ki: “Hele bir gelişelim, doğayı sonra elbirliği ile koruruz.” Geriye, doğa adına korunacak ne bırakacaklarsa? Bilindiği üzere, temeline beton dökülmüş bu ideolojinin gözü doğal alanlar üzerine dikilmiştir. Ülkenin doğal değerlerini gösteren bir harita açsanız (böyle bir harita da yok ama!), nerede bir göl, akarsu, kıyı varsa; orada mutlaka baraj, yol, konut, fabrika türünden betona bağlı bir proje görürsünüz mutlaka.
- 5 İşte bu betonlaşma hamlelerinden biri de karayollarının, Karadeniz sahillerine “Yol yapalım!” demesiyle ortaya çıktı. Önce Doğu Karadeniz sahilleri, “Mevcut yolu genişletiyoruz...” savunusu ile bir güzel dolduruldu. Doğu Karadeniz bölgesine gidenler bilir; yol boyunca zaten birkaç tane küçük koy ve kumsal vardı. Onlar da yol uğruna, taşlarla, kayalarla dolduruldu. Şimdi sıra Batı Karadeniz’e geldi. İstanbul’dan Samsun’a kadar sahilden yol yapılıyor. “İyi ya yapılsın, fena mı?” diye sorabilirsiniz. Ama iş o kadar kolay değil.
- 6 Yol güzergâhı bölümlere ayrılıp müteahhitlerimiz arasında paylaştırılmış. Bu bölümlerden bir kısmı kıyı kumulları üzerinden geçiyor; bir kısmı ise denizden. Evet, yanlış okumadınız, deniz doldurularak yol yapılacak.
- 7 Samsun - Sinop karayolunun, Yakakent - Gerze arasındaki bölümünün yaklaşık 40 kilometresi, Doğu Karadeniz’de olduğu gibi, denizin üzerine inşa edilecek. İki şeridi gidişe, iki şeridi de dönüşe ayrılmış, 70 metre genişliğinde bir yol olacak bu.
- 8 Peki, bu bölgedeki kıyılar yol olunca ne olacak? Balıklar ve diğer deniz canlıları yumurtalarını yola bırakacak ve yoldan beslenecek herhalde (“Dikkat balık çıkabilir!” şeklinde bir levha da koyarlar artık). Akdeniz Foku kazara yine Karadeniz’deki mağaralarına dönmeye kalkarsa, başını yola toslayacak. Denize girmek isteyen olursa da artık kendisini yoldan aşağıya atacak çaresiz... Nasıl geri çıkılacağı ise şimdilik meçhul, zira yolun yüksekliği 5 metre.
- 9 Yetkililerin söylediklerine göre, amaç Batı Karadeniz’deki ulaşımı kolaylaştırmak, deniz kıyısındaki arazileri değerlendirmek, mevcut kıyıları denizin aşındırma etkisinden (kıyı erozyonu) korumak, bölgedeki turizm potansiyelini canlandırmak. Peki tüm bunlar için denizin ve kıyıların doldurulması şart mı? “Evet” diyor konuştuğumuz müteahhit firma yetkilisi. “Denizi doldurmazsak tünel açmamız gerekiyordu ki, bu da son derece pahalı.” 40 kilometrelik yol, 180 milyon Amerikan dolarına mal oluyormuş.
- 10 Ama yine de benim anlamadığım bir şey var; bunca yolun deniz doldurularak yapılması neye göre, ne kadar ucuz? Doğru ya, kıyılar ucuz! Doğa bedava! Göller, akarsular, bozkırlar, kıyılar, toprak, su, kum, çakıl... Hepsi bedava. Ne zaman öğreneceğiz doğanın da bir bedeli olduğunu? Üstelik bu bedelin içinde, öyle “şak” diye nakit parayla ödenemeyecek bir de değer olduğunu.
- 11 Neyse bu akçeli işler görüldüğü gibi biraz karışık. Biz dönelim yine yolumuza ve can alıcı sorumuzu soralım beton düşmanı sevgili okura: “Bu yolla beraber sadece kıyılar mı tahrip olacak?” Bu şimdilik belli değil, zira Batı Karadeniz bölgesinde Sinop - Ayancık arasında Sarıkum Gölü var ki ülkede bir tane. Sarıkum, bir “Tabiat Koruma Alanı”. Hemen kıyıdaki bu küçük lagünün çevresi meşe ve dişbudak ormanlarıyla kaplı. Alanın içinde ise yaban atları, karacalar, kuşlar... Yolun Sarıkum yakınından bir yerden geçmesi gerekiyor. İster misiniz, bizim işgüzarlar “Tabiatı Koruma Alanı, devlet malıdır, kamulaştırma olmaz, ucuzdur” diye gölün hemen kenarından geçirsinler yolu? Ya Sakarya Deltası’nın Karasu kumulları? Bu alanlardaki onlarca endemik bitki?

- 12 Çevre Bakanlığı'na sordum, "Burası için Çevre Etki Değerlendirmesi (ÇED) yapıldı mı?" diye... "Yok" dediler. Hoş, olsa ne olacak? Bodrum Yalıkavak'ta yapılacak olan yat limanı için Çevre Bakanlığı'nın hazırlattığı rapor, "Burası Akdeniz Foku'nun üreme alanıdır, yat limanı yapılmamalıdır" dediği halde, "fok kaç para eder ki?" diye soran zihniyet, burası için "ÇED olumlu" görüşü verdi. Karadeniz kıyılarına mı hayır denilecek?
- 13 Öğrendiğimize göre, Batı Karadeniz yoluna dair ilk plan, mevcut yolun genişletilmesi, geliştirilmesi yönündeymiş. Sonra işin şekli değişmiş; kıyıların cazibesine dayanamamışlar anlaşılın! "Yenilikte hayır vardır" diyerek yepyeni bir yol yapmaya karar vermişler.
- 14 Bu ülkede nasıl ulusal enerji, eğitim, tarım politikası yoksa, ulaşım politikası da yok. Karadeniz'de deniz ulaşımı hiç mi düşünülüyor? Saatte 65 taşıtın geçtiği bir güzergâha (oturup üşenmeden saydım) dev gibi bir yol yapıyoruz. Hem de ne pahasına?

Aktüel, 5-10-2000

FST COMPANY
© Los Angeles Times Syndicate Int.

İnternetteki sanal zamana uymayın Zamanın "gerçek" hikâyesi

1 884 yılından itibaren Greenwich hergün zamanın başladığı ve bittiği yer oldu. Daha önce her ülkenin kendi zamanı vardı. Ancak başlangıç meridyenin saptanması zamanın ölçülmesinde uluslararası standartların uygulanmasına yol açtı. Bugün tüm ülkeler saatlerini Greenwich'e olan uzaklıklarına göre ayarlıyorlar.

Kristen Lippincott, son 10 yıldır zaman ve astroloji alanlarında çalışmalar yaptığı Royal Observatory Greenwich'te yöneticilik yapıyor. Aynı zamanda National Maritime Museum'da, toplumların zamanla ilişkisini inceleyen bir çalışma olan "The Story of Time" sergisinin de sorumlusu. Zaman kavramının tarihi ve insan-zaman ilişkisi konusunda uzman olan Lippincott, zamanın gerçek hikayesini ve internet zamanında yaşamakla ilgili görüşlerini anlatıyor.

"Zamana hükmetmek isteriz"

Zamanın otoritenin sembolü olduğunu söyleyen Lippincott, "Hepimiz zamanı kontrol etmek isteriz. Bunun bir çok örneğini, devrimci hükümetlerin, iktidara gelince ilk iş olarak takvimi değiştirmek için yaptıkları çalışmalarda görebiliriz. Fransız ve Rus devrimleri sırasında Hıristiyanlık mirası olarak görülen takvimin yerine yenisi getirilmek istendi. Ancak zamanı insanların geçici heveslerine göre biçimlendirme çabaları işe yaramadı. 12 aylık takvimin Babiller'den

günümüze kadar gelebilmesinin bir nedeni var. Takvimi kendi ihtiyaçlarınıza göre ayarlamak için çok çalışsanız da güneş ve ayın hareketlerini tamamladıkları süreler belirlidir." diyor.

"Zamanla ilgili algılarımızı işimizi nasıl yaptığımız belirliyor; fiziğinizi yaptığımız işe uygun mu? Yaptığınız işi iyi organize edebiliyor musunuz?"

Sürekli önünüzdeki sorunla uğraşırsanız üç problem sonrasını göremezsiniz" diyor.

Zamanın soyut veya gerçek mi olduğu konusunda Lippincott şunları söylüyor: "Zaman bedeninizi, sağlığınıza, hayatınızın ritmini etkiler. Sussex Üniversitesi'nden bir endokronoloji uzmanı '24 saat yaşayan bir topluma sahip olabilirsiniz ancak 24 saatlik bir bedene sahip olamazsınız diyor.' Vücudumuzdaki melatonin seviyesi güneşin hareketlerine ayarlıdır. Elektrik ışığı doğal saate bağlı alışkanlıkları bozduğundan vücudumuzda stres birikmesine yol açar. Bunun sonucu olarak insanlar melatonin içeren ilaçlar kullanıyorlar. Ancak bu ilaçların kullanımı vücuttaki kortisol seviyesini artırarak sakin olmamız gereken zamanlarda heyecanlanmamıza yol açar."

Saatini İnternet zamanına göre ayarlamadığını belirten Lippincott, "Gelecekte iki tür insan olacak. İnternet ve telekomünikasyon alanında çalışanlar hız tutkunu olacaklar. Ancak yavaş ilerlemek isteyen insanların sayısı da az olmayacak. Bugün para kaynaklarının ço-

ğu hızın hakim olduğu dünyaya akıyor. Ancak bu kaynaklar sınırlı. İnternet ne kadar hızlı olursa olsun değiştiremeyeceğimiz gerçekler var. Güneşin etrafında dönen büyük bir kaya parçasında yaşıyoruz. Fiziksel özelliklerimizi de bu gerçek belirliyor." diyor.

İnternet Zamanı

Zaman tarihi konusunda uzman olan Lippincott, internet zamanında yaşamakla ilgili şunları söylüyor: "İnternet zamanı ne anlama geliyor emin değilim. İnternet kullanıcıları hızlı cevaplar, hızlı tepkiler istiyorlar. İnternet onlara istedikleri hızlı sağlıyor. Kendileri de hızlı cevaplar verebilen bu insanlar, evet veya hayır cevabıyla yetinmiyorlar. Ancak kendilerine yöneltilen sorulara gerçekten söylenmesi gerekenin ne olduğu konusunda düşünmeden yanıt veriyorlar."

E-mail'e karşı, kağıt kalem

E-mail'in diğer haberleşme şekillerinden farkının yalnızca hız olmadığını belirten Lippincott, "Bana göre e-mail'in farklı ve tehlikeli olan yanı bir kerede kullanılıp atılan bir araç olması. Kullanıcısından kağıda gösterilen ilgi ve özenli tutumu görmüyor. İletmek istediğim önemli bir mesajım olduğunda ben, kağıt kalem kullanmayı tercih ederim." diyor.

Dünya, 9-6-2000

Tekst 3

Batı Sinemasında Türk imgesi

Duygu Durgun

- 1 Batı Türkiye'ye nasıl bakıyor; geçmişte nasıl baktı? Tanzimat'tan günümüze kadar bir yüzünü Batı'ya dönen Türkiye'nin sahip olduğu 12 nasıl oluştu? Bu soruların 'sinemasal' yanıtlarını öğrenmek isteyenler için önemli bir başvuru kitabı 'Batı Sinemasında Türkiye ve Türkler' (İnkılap Kitabevi, 1996).
- 2 Kitabı, 'Türk Sinema Tarihi', 'Cadde-i Kebir'de Sinema', 'Bir Levanten'in Beyoğlu Anıları' adlı yapıtlarından tanıdığımız 13 Giovanni Scognamillo kaleme aldı. Batı sinemasının Türkiye ve Türkler ile karşılaşmasının öyküsünü 157 filmi örnek göstererek anlatan Scognamillo, 'Türk' imgesinin Batı sinemasında nasıl ve hangi amaçlarla yansıtıldığına ilişkin önemli saptamalarda bulunuyor.
- 3 Batı sinemasında 'Türk' imgesinin nerede durduğunu anlatan bu çalışma Scognamillo'ya göre anlatması hiç de kısa olmayan bir öykü. 14 en düzensiz filmin, en sıradan yapımın bile arkasında altı çizilmesi gereken siyasal, toplumsal, ekonomik, kültürel gerçekler var.
- 4 – *Araştırmanızın başlığını 'Batı Sinemasında Türkiye ve Türkler' olarak belirlerken neyi amaçladınız?*
Bu tür kitapları yazmakta yarar olduğunu düşünüyorum çünkü Türkiye sürekli olarak 15. Bizim için neler düşünüyor? Yurtdışında düşman mı dost mu olarak görülüyor? Türk kavramı üzerinde çok sayıda çalışma yapılıyor ama genellikle yurtdışında. Edebiyatta, sinemada, çizgi romanda, pop müzikte Türkiye üzerine pek çok çalışma var.
- 5 Örneğin Fransa'da bir Amerikalının 16. ve 17. yy'larda Fransız edebiyatında Türk imgesi adıyla bir araştırması yayımlandı. Bu tarz çalışmaların Batılılar tarafından yapılması bana 16. Bu çalışmalar burada yapılmalı. Ancak kaynaklar çok yetersiz. Ben de bu alandaki eksikliği gidermek için bu çalışmayı yapmak istedim. Tabii bir de çok sayıda yabancı filmde çalıştığım için bu işin nasıl, ne zaman başladığını araştırmak istedim. 17 kısmen kendi arşivimden, kısmen deneyimlerimden, kısmen de yurtdışındaki kaynaklarla yazışarak ortaya çıktı. Hazırlanması 3 yıl sürdü.
- 6 – *1930'lu yıllarda Batı'da 'Türkiye' denince hâlâ Osmanlı kavramının akla geldiğini söylüyorsunuz.*
O yanlışlık, bilgisizlikten ve ticari sinemanın belirli kalıplar kullanmasından kaynaklanıyor. 30'lu yıllarda macera filmleri çekiliyordu Türkiye'de. Yabancı bir yönetmen o tarihlerde İstanbul'a geldiğinde Doğulu bir şey arıyordu. Buraya gelip de hamalları çekmeyen yönetmen yoktu. O imajlar 18 imajlardı tabi. Tecimsel sinemada seyircinin ne istediği belli olduğundan o imajlarla yetiniyordu.
- 7 – *Son zamanlarda Türkiye ve özellikle İstanbul'un 'Doğulu' görüntüsünü yitirdiği için Batılı sinemacılar için cazip olmadığını söylüyorsunuz.*
İstanbul son zamanlarda Batılı sinemacı için estetiğini yitirdi. İstanbul'da bugün tarihsel bir film çekmek zordur. Oryantalist bakış da artık çağdışı kaldı, çünkü o dönem kapandı. Bu yüzden Türkiye egzotik bir ülke sayılmıyor. Japonya ya da bir başka ülke de artık egzotik değil, çünkü globalleşme bütün yerel özellikleri 19.
- 8 – *Batı sinemasında Türkiye'den konuştuk ama ya diğer taraf? Türk sineması Batı unsurunu nasıl kullandı, hiç klişeye başvurmadı mı?*
Bunu düşünmedim değil, fakat bu tür bir çalışma 20 pek lehine olmaz. Türk sineması Batı konusunda çok daha fazla kaba klişeye başvuruyor. Özellikle tarihi konularda, şoven bir anlatıma yöneliyor. Elbette böyle bir çalışmanın, bir denge kurmak açısından yapılması gerekiyor.
- 9 – *Türkiye'ye gelip giden pek çok yönetmenin setinde bulundunuz. Deneyimlerinizi, gözlemlerinizi yayımlamayı düşündünüz mü?*
21 hazırda bekliyor. Henüz yayımlanmamış anılarımı topladım. Sinema araştırması çok önemli bir konu. Geçmiş iyi bilmek gerekiyor. Bugün sinemayla ilgilenen gençlerin çok sevdiği bir yönetmen var. Tarantino. Ama Tarantino'yu doğru anlamak için yaptığı filmin türünün geçmişini bilmek gerekiyor. Tarantino yeni bir şey söylemiyor aslında. Bunu görmek için 40'ların macera ve aksiyon filmlerine dönmek ve onları çözümlenmek gerek.

Tekst 4 Sarayburnu

YAZI ODASI

Selim İleri

SARAYBURNU

- 1 Burada deniz bir uçtan bir uca öylesine çalkantılı, öylesine akıntılı olduğundan, komşumuz Deli Muazzez Hanım'ın ikide birde Sarayburnu'na gidip, kendini denizlere, rüzgârlara vererek hafakanlarını yatıştırdığı söylenirdi.
- 2 Kırkı aşkın yıl öncesinin İstanbul'unda, biraz ıssız Sarayburnu'na bir hanımın tek başına gitmesi cesaret işi sayılır, bu cesaret de Muazzez Hanım'ın deliliğine verilirdi.
- 3 Oysa Sarayburnu, Bizans döneminde, imparatorluk sarayının bahçeleriyle çevrili olduğundan Bahçelerburnu diye anılmış. Fatih Sultan Mehmet Yeni Saray'ı, yani Topkapı Sarayı'nı yaptırtmadan önce, Bahçelerburnu artık bir zeytinlik olup çıkmış.
- 4 Yüzyılların, Bizans'ı da sayarsak, binyılların anılarını taşıyan Sarayburnu'nda Muazzez Hanım'ın günün birinde kendini denize atacağından korkulurdu. O zamanlar İstanbul'da böylesi bir söz vardı, bunalanlar söyler, kendimi Sarayburnu'ndan denize atacağım derlerdi. Bir semt, bir yöre, bazan bir deyimde kaynak olabiliyor.
- 5 Çocukluğumda Sarayburnu'na Atatürk heykelini görmem için götürülmüştüm. Yazın en sıcak gününde bile alabildiğine esintili burun bizim gittiğimizde sonbahar günü hayli serin, ürpertiliydi.
- 6 Sarayburnu sıkça gittiğim bir yer değildir. Ama severim oralarda gezinmeyi. Sarayburnu'nda ne aşklarım, ne heyecanlarım oldu. Bana hep yalnızlık duygusu verir. Yine de, İstanbul'u kuşatmış bir yerdir. Kısa bir yürüyüşle, hem Marmara'yı, hem Boğaz'ı, hem de Haliç'in girişini kuşatabilirsiniz.
- 7 Denizden karaya döndüğünüzde İstanbul'un tarihî silueti hâlâ size bir şeyler söyleyebilir.
- 8 Sarayburnu'nun kamuya açılması için yirminci yüzyılın başları beklenmiş. Gerçi 1880'lerde hem rıhtım, hem tren hattı bu tarihî bölgede önemli değişiklikleri gerektirmiş. Nihayet Gülhane Parkı 1910'larda halka açılarak, çevre birdenbire gezinti, eğlence yeri olmuş.
- 9 Bu hava günümüze kadar sürmüştür.
- 10 Çay bahçeleri, park her zaman renkli. Kaçamak ve şiirli flörtler, bir gelin arabasından inen gelinle damat, neşeli topluluklar, genç insanlar, Sarayburnu'na tuhaf, hem sevinçli, hem içli bir anlam katıyor.
- 11 Amatör balıkçıları da unutmayalım. Elde olta, günü burda noktıyorlar. Trafikğin gürültüsünü Sarayburnu'nun doğa çağrışımlı esintisi bir ölçek de olsa perdeliyor.
- 12 Seyrek gelirim Sarayburnu'na dedim ama, bazen karşı kıyıları buradan görmek bir özlem olup çıkar. Günün her saatinde karşı kıyıların, karşı yakanın renkleri, ışıkları değişir. Hele lodosta, karşı kıyıları birden yaklaşıyor. İşte Kızkulesi!
- 13 Yaşadığım İstanbul'un görünüşleri de değişti. Yalnızca renkler, ışıklar değil. Çocukluğumun ve gençliğimin Sarayburnu'ndan gördüğüm başka bir Haydarpaşa, başka bir Üsküdar, başka bir Kadıköy'dü. Yeşiller vardı, yapı yoğunluğu cinnete varmamıştı. Deniz daha mı hırçın maviydi? Şimdi kirlenip yorgun düşmüş.
- 14 Neyse ki Sarayburnu 'çay bahçesi' geleneğini koruyor, üstelik gece-gündüz!

*Kısaltılarak alınmıştır
Cumhuriyet Hafta, 25-2-2000*

Tekst 5 Havagazı

“Havagazı”

- 1 **Ş**u sıralar kullanılıyor mu, pek bilmiyorum. Geçmiş yıllarda genellikle sonu otumsuz biten, ya da istenen şekilde sonuçlanmayan işlerin boşluğunu göstermek için “O iş havagazı” şeklinde biraz da argo kokan bir yakıştırma yapıldı.
- 2 Gaz kelimesi son 15 yıldır günlük yaşantımıza yerleşti. Hele hele son dönemlerde her an aklımızdan çıkmayan bir özellik kazandı. İstanbullu ve Ankaralı ailelerin gazla ısınmaları, onunla yemek pişirmeleri, ondan bizim vazgeçemeyeceğimizin göstergesi oldu. Tabii bu konu gazın bir yüzünü gösteriyor. Öteki yüzü ise Türk kamuoyu kadar Rusya'nın ve hatta tüm dünyanın ilgisini çeken Orta Asya ve Kafkaslar ile ilgili petrol ve doğalgaz konusu.
- 3 Adeta bir satranç oyununa benzeyen dolambaçlı, ince hile ve dehiselerle dolu gaz mücadelesi.
- 4 Tarafların tümünün dengeyi kendi lehine çevirmek için elinden geleni ardına koymadığı bu yeni oyun öyle görülüyor ki, yavaş yavaş aleyhimize sona ulaşacak.
- 5 Tam bir Doğulu yaklaşımla söz ve “dostluk-kardeşlik” üzerine inşa edilen Orta Asya ve Kafkaslar, petrol ve gaz işleri, bu nedenle hiç umulmadık anlarda birdenbire yön değiştirebiliyor.
- 6 Oysaki, bu oyunda yer alan diğer oyuncular yıllar sonrasının hamlesini hesaplayarak sahalara çıkıyorlar.
- 7 Hamlelerini dostluk-kardeşlik gibi tarifi ve gücü ölçülemez unsurlar yerine, ciddi hesap kitabına dayandırıyorlar.
- 8 Doğalgaz ve petrolde oyuncu var hep. Bu oyunda genelde seyirci yok. İçlerinde ülkemizin de bulunduğu Türkmenistan, Kazakistan, Azerbaycan, Rusya, Gürcistan, Ermenistan, İran, Amerika Birleşik Devletleri, Almanya, İngiltere ve daha birçok ülke bu senaryoda yer alıyor.
- 9 Herkes karşısındakini kırmadan oyunu kendi lehine çevirmenin hesabında. Tabii hazırlıklı ya da antrenmanlı olanlar avantajlı.
- 10 Rusya'nın Türkmen doğalgazına yönelik atağı bizleri şaşırttı. Halbuki bunun ayak sesleri çoktandır geliyordu. Ama bu mesaj bizim yetkililerimiz tarafından hem zamanında alınmadı, alınmadığı için tedbir yönüne gidilemedi.
- 11 Rusya bugün halen dünyanın en zengin doğalgaz yataklarına sahip.
- 12 Onun bugün keşfedilmiş doğalgaz yatakları, tüm dünyaya 200 yıl yetecek düzeyde.
- 13 Ama madalyonun bir de görünmeyen yüzü var.
- 14 Konunun burasında Ruslar'ın teknolojisi eskimiş ve bakımsız kaldı. Bunu yenileyecek yatırım için kaynak yok. Tabii eskimiş teknoloji ile üretim, maliyeti yükseltiyor. Gaz zengini ülke her an gaz sıkıntısı ile karşı karşıya kalabileceğini hesap ettiği için kendini garantiye almaya yöneldi. Türkmen gazı yön değiştirdi. Bize de golü seyretmek kaldı.
- 15 Bu son olay oyunun tek bir parçası. Yetkililerimiz ayaküstü demeçlerle işleri geçiştireceklerine, konuya biraz daha ciddi eğilselerdi, belki sonuç böyle olmayacaktı. 65 milyon insan gaz beklerken, sonuç işte “havagazı” olmayacak ve kimse de hayal kırıklığı yaşamayacaktı. Gaz havadan gelmiyor, ama kolaylıkla hava olabiliyor...

Tekst 6 Türkçem hakkında

Zümrüt'ten akisler

A. M. C. Şengör

Türkçem hakkında

- Cumhuriyet Bilim Teknik Yayın Yönetmeni Orhan Bursalı bana belli aralıklarla okuyucularımdan gelen mesajları iletiyor. Bunların bazıları yazılarımda kullandığım Türkçe hakkında. Birkaç okurum dilimi 'eski' bulduklarını yazıyorlar, 'eski kelimeleri' niçin kullandığımı soruyorlar. Zümrütten Akisler köşesinin ilk yılının makalelerini topladığım Zümrütnâme başlıklı kitabımın (Yapı Kredi Yayınları, 1999) önsözünde dil hakkındaki görüşlerimi ve kullandığım dilin özelliklerini anlatmıştım. Burada bunları belki daha da açık olarak özetlemekte fayda olduğu kanısındayım.
- Kanaatimce, dil yalnızca bir araçtır: insanın kendini ifade aracı. Karl Bühler'in işaret ettiği gibi, bu aracin üç temel işlevi vardır: 1) ifade, 2) işaretleme ve 3) betimleme. Karl Popper bu üç işleve bir de tartışma işlevini eklemiştir. Dil, yazılı ve sözlü olarak gelişir, fakat en büyük gelişmesini tüm toplumlarda hep yazılı ortamda göstermiştir. Bir toplumda yukarıda sıralanan işlevler yazılı ortamda ne denli yaygın olarak kullanılırsa, o toplumun dili o nisbette homojenleşir ve gelişir. Böyle gelişmiş dillere en iyi örnekler 15. yüzyıl ortasından beri matbaayı çok yaygın olarak kullanan Avrupa toplumlarıdır. Çince ve Arapça ise Avrupa toplumu dışındakilerin en gelişmişleridir. Osmanlı toplumunda dil yazılı ortamda yaygın olarak kullanılmadığı gibi, toplumun büyük bir kesimi tarafından, işlevlerinin de sadece ifade ve işaretleme ile ilgili olanları kullanılmıştır.

Bu nedenle dil yaygın olarak cahil zümrenin basit düşünce ve his dünyasını dile getiren bir araç olmanın ötesine gidememiş, daha zengin bir ifadeye ihtiyaç duyulan bireysel durumlarda ise genellikle Arapça, Farsça, daha sonra Fransızca gibi daha gelişmiş dillerin kelime hazinelerinden, cümle kuruluşlarından, hattâ kavram zenginliklerinden yararlanılmıştır (Divan ve Servet-i Fünun Edebiyatı bunun örnekleriyle doludur). Ancak bu kelime ve yapı ögesi devşirmeleri, bireylerin anlık ihtiyaçlarına göre yapılmış olduğundan ve entelektüel bir dil kullanımı gerektiren toplumsal bir faaliyetin parçası olarak yapılmadığından, hiçbir zaman yaşayan ve gelişen bir dilin dokusunu oluşturamamışlardır. Osmanlıca diye bahsedilen yamalı bohçanın sorunu, bu şekilde birbirinden kopuk icat edilmiş özel dillerin rastgele bir topluluğu olmasındandır, yoksa yabancı dillerden aldığı kelime ve yapı öğelerinin çokluğunda değil. Sözlüğündeki 600.000 kelimenin çoğu ait olduğu Germen dil ailesinin dışından gelen İngilizce, bunları temizlemeğe kalksa kullanılamaz bir dil haline gelir. İngilizce'de pek çok kelime hattâ Lâtince tamlamalar halindedir! İngilizce'nin gücü, saf bir dil olmasından değil, o dille yaratılmış olan muazzam entelektüel hazine nedeniyle İngilizce'deki tüm kelimelerin artık İngilizce konuşan insanların 'düşünsel malı' olmuş olmasındandır. Aynı şey Almanca ve Fransızca için de geçerlidir, veya İtalyanca ve Rusça için de.
- Atatürk'ün dil devrimi, Osmanlıca denen yamalı bohçadan kurtulup, kullanılabilir, akılcı bir dil geliştirmek için yapılmış, bunun için de harf devrimi ve okuma-yazma seferberliği ile güçlendirilmiştir. Bunun, ne yazık ki 1932 – 1936 yıllarında, kısmen Atatürk'ün bir Türk milleti (yani Osmanlı toplumunun tersine, bir arada yaşayabilecek kadar yeknesak bir toplum) yaratma gibi olumlu çabalarının, kısmen de ne kadar olumsuz oldukları İkinci Dünya Savaşı'nda pek acı bir şekilde görülmüş olan etnik milliyetçi/ırkçı akımların etkisinde tasfiyeciliğe ve 'öz-Türkçeciliğe' yöneldiği muhakkaktır. Ancak Atatürk bunu, dili geliştirmek yerine tahrip edecek bir istikamet olduğunu görerek daha sonra terketmiştir. Bu gayribilimsel yol, onun ölümünden sonra ancak belirli bazı uç gruplar tarafından izlenerek dil devriminin bir uygarlık dili oluşturma amacı yok sayılıp devrim tasfiyecilik ve öz-Türkçecilikten ibaretmiş gibi sunulmağa çalışılmıştır.
- Dil devriminin gerçek amacını en iyi anlayanlardan ve en ateşli taraftarlarından olan büyük dâhî Hasan-Âli Yücel bakanlığı esnasında tasfiyeciliğe cephe alarak bunun taraftarlarını Türkçe yerine tasfiyeciliğin partizanlarından Nurullah Ataç'a atfen 'Ataç'ça' konuşmakla itham etmiştir. 'İmece' dergisinin ikinci sayısındaki yazısında, yani öldüğü yıl, Hasan-Âli batı ve doğuyu Fransızca ouest ve est, şark ve garbı da orient ve occident karşılığı kullanmayı teklif ediyor. Bir başka yazısında "hürriyet yerine özgürlük kullanmam diyor," çünkü hürriyet kelimesine bağlı pek çok tarihi kavram hatta his vardır! Hürriyet'i atarsak bilincimizi onlardan temizlemiş oluruz ki bu asla yapılmamalıdır

diye düşünüyör. Katılmamak ne mümkün? Çünkü dilde devrim, tam bir kültürel devrimin parçası olmadıkça yapılamaz. Tam kültürel devrim ise ancak tarihi tamamen unutmakla olabilir ki bu da asla mümkün değildir.

- 5 Benim kullandığım Türkçe, dilin yukarıda belirtilen dört işlevine en iyi cevap verecek şekilde olmak amacıyla. Hiçbir politik etki altında olmamasına özen gösterdiğim Türkçemin ses içeriği, bilebildiğim kadarıyla, İstanbul lehçesinin bu yüzyıl başlarında konuşulan şeklindeki gibidir (yani ebeveynimin öğrendiği, Türkçe büyük ses uyumuna hapsolmemiş Türkçe). Kelime hazinesi, Türkçenin -ki bunun içine pek çok azınlık kelimesi ve tamlaması da dahildir- duyabildiğim ve okuyabildiğim zenginliğinin tamamını ayırım yapmadan (yani Arapça, Fransızca, Yunanca, İtalyanca, Ladino, Sefardim vb kökenli kelimeleri ayıklamadan) kapsar. Ben konuşurken ve yazarken böyle bir Türkçenin ortaöğretim düzeyinde verildiğini varsayarak konuşur ve yazırım. Kelime bilgisi bu düzeyin altında olan (benim de yaptığım gibi) sözlüklere sıkça başvurarak bunu genişletebilir. Düşüncenin en önemli aracı olan dil, hiçbir nedenle fakirleştirilmemelidir. Bu nedenle ben Ataç'ça konuşmam ve yazmam, dilimi meselâ bir Azra Erhat'ın dilinin yoksulluğuna ve yapmacıklığına düşürmemek için gayret ederim.
- 6 Dilin tüm zenginliğini hiç kuşkusuz toplumun pek küçük bir kesimi olan entelektüel elit kullanabilir (Geçenlerde Zülfü Livaneli, Victor Hugo'nun eserlerinde 40.000 kelime kullandığını yazmıştı!). Ama toplumun kendisini yüceltmesini beklediği elit de işte o kesimdir. Benim kişisel amacım da o ideal elite ve o ideal dile kavuşabilmektir.

KAPAT

<http://bilimteknik.cumhuriyet.com.tr/w/b0505.html>

Tekst 7 Telefon Kartı

Her 600 kontöre 180 kontör bedava

Önemli Noktalar

- Servis fiili olarak ilk konuşma ile başlar. İlk konuşmadan önceki dönem başlangıç süresidir. Bu sürede yapılan acil servis ve *kontör* yükleme aramaları ücretsizdir .
- *Başlangıç süresinin* 7. ayı aşması halinde iptal işlemi (7. ayın son günü) uygulanır.
- Sistem ile ilgili '*kullanım süresi*'nin başlangıç tarihi, ilk konuşmanın yapıldığı tarihtir. Abone hergün ilk çağrısını yaptıktan sonra bakiyesini bildiren bir SMS alır.
- Kullanıcı, '*Aktif Kullanım Süresi*' içinde *kontör* olduğu sürece arama yapabilir, *kontör* bitince arama kısıtlaması yapılır. Bu süre içinde tüm arama denemeleri engellenir. Bu süre boyunca, *kontör* durumu ne olursa olsun kullanıcı aranabilir.
- Abonenin kredisi 30 *kontörün* altına düştükten sonra abone çağrı başlatmaya çalışıldığında kredisinin bitmek üzere olduğu anonsu çalınır.
- 120 günün son on günü boyunca (110+10) abone her çağrı başlatmaya çalışıldığında Aktif Kullanım Süresinin ne zaman biteceği aboneye hatırlatılır.
- Konuşma esnasında kullanıcının *kontörü* biterse, konuşma kesilir ve her iki taraf da (arayan ve aranan) anons ile uyarılır.
- Bekleme süresi abonenin en son *kontör* yüklemesinden itibaren 4 ay sonra başlar. Bu süre ile birlikte arama ve aranma kısıtlaması başlar.
- Bekleme Süresi başladığında, kullanıcının *kontörü* varsa bu *kontör* dondurulur. Bekleme Süresi boyunca sadece acil servisler aranabilir.
- Bekleme Süresi içinde kullanıcı *Kontör* Yükleme yaparsa servisi tekrar aktif hale geçer ve *Aktif Kullanım Süresi* yeniden başlar. Bekleme süresi ile kullanıcının dondurulan *kontörü*, yeni yükleme ile çözülür ve yüklenen bedele eklenir.
- 90 günün son on günü boyunca (80+10) abone her çağrı başlatmaya çalışıldığında, Bekleme Süresi'nin ne zaman biteceği aboneye hatırlatılır.
- Bekleme süresinin sonunda, kullanıcı hattına iptal işlemi uygulanır, kullanıcının kayıtları sistemden silinir. Kalan *kontörü* gelire irad kaydedilir.

OxKart servisi ile ilgili her türlü bilgi için, Telsim Müşteri Hizmetleri'ne 24 saat boyunca 444 0 542 numaralı telefondan ulaşabilirsiniz.

Ayrıca Telsim Müşteri Hizmetlerini arayarak *kontör* yükleyici şifrelerini verirsiniz Müşteri Hizmetleri temsilcimiz sizin adınıza *kontör* yüklemenizi gerçekleştirir.

OxKart'ı Kimler Tercih Etmeli?

Her 750 kontöre 225 kontör bedava

Önemli Noktalar

- Servis fiili olarak ilk konuşma ile başlar. İlk konuşmadan önceki dönem *başlangıç süresidir*. Bu sürede yapılan acil servis ve *kontör* yükleme aramaları ücretsizdir .
- *Başlangıç süresinin* 5. ayı aşması halinde iptal işlemi (5. ayın son günü) uygulanır.
- Sistem ile ilgili "*Aktif Kullanım Süresi*"nin başlangıç tarihi, ilk aramanın yapıldığı tarihtir.
- Kullanıcı, *Kullanım Süresi* içinde kontör olduğu sürece arama yapabilir, *Kontör* bitince arama kısıtlaması yapılır. Bu süre içinde tüm arama denemeleri, acil servis aramaları hariç engellenir. *Aktif kullanım süresinin* bitiminden 7 gün ve 3 gün önce kullanıcı yazılı mesaj ile uyarılır. Bu süre boyunca, *kontör* durumu ne olursa olsun kullanıcı aranabilir.
- *Aktif kullanım süresinin* bitimine 5 ve 2 gün kala kullanıcı anons ile uyarılır.
- Konuşma esnasında kullanıcının *kontörü* biterse, konuşma kesilir ve her iki taraf da (arayan ve aranan) bir anons ile uyarılır. Bekleme süresi abonenin en son *kontör* yüklemesinden itibaren 3 ay sonra başlar. Bu süre ile birlikte arama ve aranma kısıtlaması başlar.
- Bekleme Süresi başladığında, kullanıcının *kontörü* varsa bu kontör dondurulur. Bekleme Süresi boyunca sadece acil servisler aranabilir, diğer tüm arama denemeleri engellenir.
- Bekleme Süresi içinde kullanıcı *Kontör* Yükleme yaparsa servisi tekrar aktif hale geçer ve *Kullanım Süresi* yeniden başlar. Bekleme süresi ile kullanıcının dondurulan kontörü, yeni yükleme ile çözülür ve yüklenen bedele eklenir.
- Bekleme Süresinin bitiminden 7 ve 3 gün önce kullanıcı yazılı mesaj ile (İptal Uyarıları) uyarılır.
- Bekleme süresinin sonunda, kullanıcı hattına iptal işlemi uygulanır, kullanıcının kayıtları sistemden silinir. Varsa kredisi iade edilmez.
- Görüşme ücretlerinde meydana gelen değişiklikler, abonelerin mevcut *kontörlerine* de aynı oranda yansıtılarak, abonelerin zamlardan olumsuz etkilenmesi engellenir.

FixKart servisi ile ilgili her türlü bilgi için, Telsim Müşteri Hizmetleri'ne 24 saat boyunca 444 0 542 numaralı telefondan ulaşabilirsiniz.

Ayrıca Telsim Müşteri Hizmetlerini arayarak kredi yükleyici şifrelerini verirseniz Müşteri Hizmetleri temsilcimiz sizin adınıza kredi yüklemenizi gerçekleştirir.

FixKart'ı Kimler Tercih Etmeli?

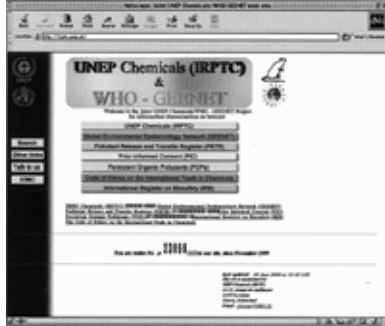
Tekst 8 İnternet Sites

SİVİL İLETİŞİM AĞI

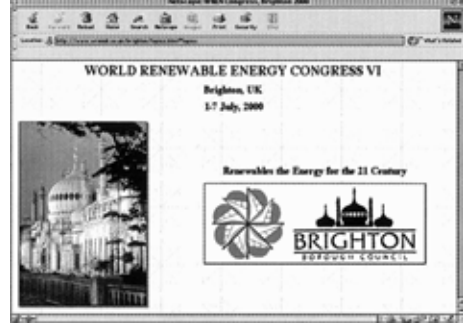
İstiklal C. Hava S. 15/5 80060 Beyoğlu / İstanbul • Faks: (212) 293 15 39 - 293 15 99 • civicnettr@superonline.com

- 1 • Araştırmaya Katılım Çağrısı Türkiye'de deprem ve diğer afetler üzerine çok az çalışma bulunduğuna dikkat çekerek bu eksikliği kapatmaya yönelik bir katkıda bulunmak isteyen Bilgi Üniversitesi Psikoloji Bölümü, 17 Ağustos ve 12 Kasım sonrası deprem bölgelerinde yardım çalışmalarına katılanlara bu çalışmalar hakkında bir anket hazırladı. Anket, e-posta, posta veya faks ile ilgilenenlere ulaştırılabilir. 10 dakikanızı ayırarak bu çalışmaya yardımcı olabilirsiniz.
İrtibat: Serdar M. Değirmencioglu serdard@bilgi.edu.tr
Tel : (212) 216 22 22 (dahili 382) Faks: (212) 216 84 77

- 2 • BM Çevre Programı (UNEP) POPs Kimyasallarına Alternatifler Bölgesel Atölyesi 4-7 Temmuz'da St. Petersburg'da yapılacak. Aynı tarihlerde UNEP Pops-Zirai İlaçlar Bölgesel Çalışma Toplantısı da var.
Murray Newton veya Heidi Fiedler
UNEP Chemicals (IRPTC)
Tel: +41-22-979-9111 Fax: +41-22-797-3460
mnewton@unep.ch veya hfiedler@unep.ch
http://irptc.unep.ch/pops

- 3 • Dünya Yenilenebilir Enerji Kongresi 1-7 Temmuz'da Brighton'da Dünya Yenilenebilir Enerji Ağı (The World Renewable Energy Network) tarafından düzenleniyor. Kongreyi UNESCO, UNDP ve Avrupa Ekonomik Konseyi gibi kuruluşlar destekliyor.
A. Sayigh, 147 Hilmanton, Lower Earley,
Reading RG6 4HN, UK
Tel: +44-1189-611-364 Fax: +44-1189-611-365
asayigh@netcomuk.co.uk
http://www.wrenuk.co.uk/brighton/topics.html#topics

- 4 • UNCCD Çerçevesinde Aral Denizindeki Çölleşmeye Yönelik Alt-Bölgesel Eylem Planları Hazırlama Uzmanlar Toplantısı 17-20 Temmuz tarihlerinde Bişkek/İssyk-Kul, Kırgızistan'da düzenlenecek. Ayrıntılı bilgi için; CCD Sekreteryası.
5 • Habitat II Konferansı İzleme Toplantısı BM Ekonomik ve Sosyal Konseyinin çalışma çerçevesinde Temmuz ayı içerisinde New York'ta gerçekleştirilecek.
Aliye Çelik, United Nations Centre For Human Settlements (Habitat), PO Box 30030, Nairobi, Kenya
Tel: +254-2-621-234 Fax: +254-2-624266/7
http://www.unchc.org/unchc/english/calendar/

- 6 • Küresel Şehirler 21: Yerel Çevre İniyatifleri Uluslararası Konseyi Dünya Yerel Yönetimler Kongresi 28 Haziran- 2 Temmuz tarihlerinde Sachsen-Anhalt, Almanya'da düzenleniyor.
Congress Secretariat
Tel: +49-761-368-9220 Fax: +49-761-368-9229
http://www2.iclei.org/gc21

- 7 • 3. BM Konferansına Yönelik Hükümetlerarası Gelişmemiş Ülkeler Hazırlık Komitesi Toplantısı 24-28 Temmuz'da New York'ta gerçekleşecek. İkinci beş günlük faaliyet programı Mart 2001'de yayınlanacak.
- Secretary of the Intergovernmental Preparatory Committee, UNCTAD secretariat, Intergovernmental Support Services, Palais des Nations, CH-1211 Geneva 10**
- Tel: +41-22-907-4054 Faks: +41-22-907-0056**
- correspondence@unctad.org**
- <http://www.unctad.org/en/special/ldc3p1no.htm>**

- 8 • ISEE 2000: İnsan ve Doğa Yıllık Konferansı 5-8 Temmuz'da Canberra'da düzenleniyor.
- Beth Stoodley, Centre for Continuing Education, The Australian National University, Canberra, ACT 0200, Australia**
- Tel: +61-2-6249-3806**
- Beth.Stoodley@anu.edu.au**
- <http://www.anu.edu.au/cce/isee/>**
- 9 • Dünya Barajlar Komisyonu (WCD) 7-9 Temmuz ve 25-27 Ağustos tarihlerinde Cape Town – Güney Afrika'da iki toplantı düzenliyor. Komisyonun Nihai Raporu 16 Kasım'dan itibaren Londra'dan temin edilebilir.
- Ms. Saneeya Hussain, World Commission on Dams, 5th floor, Hycastle House, 58 Loop Street, PO Box 16002, Vlaeberg, Cape Town, South Africa**
- Tel: +27-21-426-4000 Fax: +27-21-426-0036**
- shussain@dams.org**
- www.dams.org**
- 10 • Su Kaynaklarının Sürdürülebilir Kullanımı Semineri: Nitelik ve Nicelik, 16-21 Temmuz'da Guildford-İngiltere'de düzenleniyor.
- The Information Manager, International Networking Events, The British Council, 1 Beaumont Place, Oxford, OX1 2PJ, UK**
- Tel: +44-1865-316-636**
- <http://www.britishcouncil.org/networkevents>**

Tekst 9

Zuhâl Olcay ve Haluk Bilginer, tiyatroya sadık kalmaya kararlı “Para ve şöhret hırsı batırıyor”

Nur YALÇINKAYA

- 1 1 Onları bu sezon, Işıl Kasapoğlu'nun yönetiminde “Ayrılış” adlı iki kişilik oyunda izleyeceğiz.
2 Kendi deyimleriyle “kurtlarını dökecekler” bu rollerde. Ama aslında “ oynamak” istemiyorlar çünkü
3 onlara göre, oyuncuların ulaşması gereken yer “ oynamamak.”
- 2 4 Sezonu yeni bir oyunla açacaksınız...
5 HALUK BİLGİNER- Tom Kempinski'nin “Ayrılış” adlı oyunu. İki kişilik bir oyun. Zuhâl ve ben
6 oynuyoruz. Işıl Kasapoğlu yönetiyor, Selim Atakan müziklerini yapıyor. Veli Kahraman da dekor
7 tasarımını... Bu, İngiliz bir yazarla Amerikalı bir oyuncunun öyküsü. Çoğunluğu telefonda geçiyor.
8 Oyuncu ayaklarından sakat, koltuk değnekleriyle yürüyor. Yazar da çok sağlam değil; agorafobisi
9 var, sokağa çıkamıyor. Birbirlerine ihtiyaçları var ve bir aşk başlıyor aralarında. Böyle bir öykü.
10 Oyun 18 ekimde Kadıköy Halk Eğitim Merkezi'nde başlıyor. Sonra Afife Jale Sahnesi'nde devam
11 edeceğiz.
- 3 12 Neden bu oyunu seçtiniz?
13 BİLGİNER- Karakterler çok güzel incelenmiş. Tiyatronun tüm güzelliklerini içinde barındıran,
14 oyuncuya imkân veren bir oyun.
15 Nasıl bir oyunculuk tarzı deniyorsunuz oyunda?
16 OLCAY- Son derece gerçekçi. Ama neredeyse tamamı telefonda geçen bir oyun olduğu için, tek
17 kişilik bir oyunmuş gibi hareket etmek zorunda kalıyoruz ikimiz de. Çok ilginç bir deneyim o
18 açıdan. Sanıyorum gerçek ruhu yakalamak, bu oyunun başarısındaki tek etken olacak. “Oynamak”
19 veya “karakterleri canlandırmak” kelimelerini kullanmaya kıyamıyorum bu oyun için. Bizatihi
20 onlar olmak lazım.
21 BİLGİNER- Zaten oynamadığımız zaman başarılısınız sahnede. Oyuncunun ulaşması gereken yer
22 oynamamak. Oynamaya başladığın an seyirci hemen anlıyor. “Oynuyorsun” diyor, “yalan
23 yapıyorsun!”
- 4 24 “Oyun Atölyesi” olarak yeni bir tiyatro grubusunuz. Bu ikinci oyununuz. Belli bir tarzınız olacak
25 mı seçtiğiniz oyunlarda?
26 BİLGİNER- Bizi heyecanlandıran her türlü yapıtın yeri var bu tiyatroya. Türkiye'de daha önce hiç
27 oynanmamış oyunlar, daha önce de oynanmış ama bizim çok oynamak istediğimiz, oynanmaya
28 değer bulduğumuz oyunlar; hepsi...
29 OLCAY- Bu heyecanı biz duymazsak, kendimizde yeni alanlar keşfetmezsek, yeni bir şey yapmak
30 için sancılar çekmezsek, seyirciye de çok bir şey verebileceğimizi sanmıyorum.
- 5 31 **Kendini bulmanın faturası**
32 Türk Tiyatrosu'nun bugünkü durumunu nasıl buluyorsunuz?
33 BİLGİNER- Hiç olmadığı kadar kötü. Geçen yıl çok kötü bir sezon yaşandı. Birçok tiyatro, iş
34 üretme heyecanını kaybetti. Tiyatroya gönül veren oyuncu sayısı da çok azaldı. Günümüzde şöyle
35 kriterler var ne yazık ki: Bir an önce televizyona çıkayım, meşhur olayım, parayı kazanayım,
36 köşeyi döneyim... Köşe dönüp ne yapacaksa o parayla! Ama siz eğer işinizi yapmak üzere yola
37 çıktıysanız, o para ya da şöhret denilen yan unsurlar zaten geliyor. Ama amacınız şöhret ve para
38 olduğu zaman batıyorsunuz; o zaman özünüzü kaybetmiş oluyorsunuz. Benim gördüğüm,
39 konservatuarlardan mezun olan oyuncuların tiyatro yapmamak gibi bir tembellik var. Tiyatro biraz
40 disiplin istiyor. Karşılığında çok büyük paralar yok. Ama kendinizi bulmanın faturası ağır.

Eindexamen Turks vwo 2002-I

havovwo.nl

- 6 41 OLCAY- Tiyatrolar, genç neslin içinden yeni kazanımlar yaratmak zorunda. Genç yok, hevesli
42 yok deyip bir kenara çekilmiyoruz. Tam tersi, gözünde biraz o ışıltıyı gördüğümüz genç insanlarla
43 sonuna kadar çalışma taraftarıyız. Bunu yapacağız. Çoğalmak zorundayız. Ama o kadar enteresan
44 şeyler yaşıyor ki. Mesela geçenlerde Işıl Kasapoğlu öğrencilerine, “Ben iki ayrı oyun
45 yönetiyorum. Provalar hepimize açık, gelin izleyin” demiş; ama biri bile gelmedi. Bu nasıl bir
46 vurdumduymazlıktır, bu nasıl bir heyecansızlıktır. Neden oyuncu olmak istiyorsun o zaman?
47 Haluk Bilginer bir rolü nasıl çalışıyor, merak etmiyor musun?
- 7 48 Genç seyirciler neden tiyatroya ilgi duymuyorlar sizce?
49 BİLGİNER- Seyirci tiyatroya niye gelmiyor derken biraz da çuvaldızı kendimize batırmamız
50 gerekiyor. Biraz da televizyon dünyasının uzantısı bu ilgisizlik. Çabuk tüketmeye alışıyor yeni
51 gençler. O yüzden tiyatronun, heyecanını ayakta tutması lazım. Tiyatrocuların görevi bu.

Aktüel, 5-10-2000

Tekst 10 Alfamid

01P19050

Alfamid® 375mg Tablet

FORMÜLÜ

Alfamid tablet, 375 mg sultamisilin'e eşdeğer sultamisilin tosilat dihidrat içerir.

FARMAKOLOJİK ÖZELLİKLERİ

Sultamisilin; geniş spektrumlu, semi-sentetik bir penisilin türevi olan ampisilin ile beta-laktamaz enzim inhibitörü sulbaktama ait metilen grubunun çift ester bağıyla, tosilat tuzu şeklinde bağlanmasıyla elde edilen bir ön-ilaç (pro-drug)'tır.

Sultamisilin, oral yoldan uygulanmasını takiben gastrointestinal sistemden süratle absorbe edilir. Absorpsiyon sırasında, ester bağı ince barsak duvarında hidrolize edilir. Açığa çıkan eşdeğer molar orandaki ampisilin ve sulbaktam aktif ilaç şeklinde sistemik dolaşıma geçer. Gıdalarla birlikte alınması, absorbe edilen toplam ilaç miktarını etkilemez. 500 mg sultamisilin oral yoldan uygulanmasını takiben 1 saat içinde 5.6 mcg/mL'lik ampisilin ve 4.0 mcg/mL'lik sulbaktam serum zirve konsantrasyonlarına ulaşılır. 250 mg sultamisilin (147 mg ampisilin ve 98 mg sulbaktam) oral yoldan uygulanması sonucu elde edilen serum ampisilin konsantrasyonu (3.2 mcg/mL), tek başına 250 mg ampisilin uygulanmasıyla ulaşılan serum ampisilin konsantrasyonundan (2.1 mcg/mL) yüksektir.

Sultamisilin'in uygulanmasından sonra dolaşımda bulunan ampisilin ve sulbaktam vücutta yaygın olarak dağılır. Meninks enflamasyonu dışında, her iki ilacın beyin ve beyin-omurilik sıvısına penetrasyonu düşük orandadır. Ampisilin ve sulbaktamın eliminasyon yarı ömrü yaklaşık 1 ila 1.2 saattir ve her iki ilacın büyük bir kısmı değişmemiş ilaç şeklinde idrarla itrah edilir.

Mikrobiyolojisi

Ampisilin-sulbaktam kombinasyonu in vitro olarak çok sayıda Gram-pozitif ve Gram-negatif, aerob ve anaerob bakterilere etkilidir. Ampisilin, bakterilerin aktif bölünme fazında hücre duvarı mukopeptid biyosentezini engelleyerek bakterisid etki gösterir. Sulbaktam; klinik açıdan öneme sahip, plazmid aracılığıyla transfer edilen beta-laktamaz enzimlerini inhibe eder ve böylece ampisilin beta-laktamaz enzimleri tarafından parçalanmasını önler. Sulbaktam, ampisiline ve diğer bazı beta-laktam antibiyotiklere, beta-laktamaz enzimi üreterek direnç kazanmış bakterileri de içerecek şekilde ampisilin etki spektrumunu genişletir.

Ampisilin-sulbaktamın in vitro olarak belirlenen etki spektrumuna aşağıda belirtilen mikroorganizmalar dahildir:

Gram-pozitif bakteriler : Staphylococcus aureus (beta-laktamaz salgılayan ve salgılamayan suşlar), Staphylococcus epidermidis (beta-laktamaz salgılayan ve salgılamayan suşlar) ve Staphylococcus saprophyticus (beta-laktamaz salgılayan ve salgılamayan suşlar), Streptococcus faecalis* (Enterococcus), Streptococcus pneumoniae*, Streptococcus pyogenes*, Streptococcus viridans*.

Gram-negatif bakteriler : Haemophilus influenzae (beta-laktamaz salgılayan ve salgılamayan suşlar), Moraxella catarrhalis (beta-laktamaz salgılayan ve salgılamayan suşlar), Escherichia coli (beta-laktamaz salgılayan ve salgılamayan suşlar), Klebsiella türleri (bilinen bütün suşlar beta-laktamaz üretirler), Proteus mirabilis (beta-laktamaz salgılayan ve salgılamayan suşlar), Proteus vulgaris, Providencia rettgeri, Providencia stuartii, Morganella morganii ve Neisseria gonorrhoeae (beta-laktamaz salgılayan ve salgılamayan suşlar).

Anaerob bakteriler : Clostridium türleri*, Peptococcus türleri*, Peptostreptococcus türleri, Bacteroides fragilis dahil Bacteroides türleri.

* Bu suşlar beta-laktamaz üretmezler ve bu nedenle tek başına ampisiline duyarlıdırlar.

ENDİKASYONLARI

Alfamid, yukarıda belirtilen duyarlı mikroorganizmaların etken olduğu tonsilit, orta kulak iltihabı, sinüzit, farenjit, akut ve kronik bronşit ve pnömoni gibi üst ve alt solunum yolu enfeksiyonları; sistit, uretrit, piyelonefrit, adneksit, puerperal enfeksiyonlar, septik abortus, gonore, prostatit ve epididimit gibi ürogenital sistem enfeksiyonları; erizipel, selülit, impetigo, subkutan abse, lenfanjit, lenfadenit gibi cilt ve yumuşak doku enfeksiyonları; ağız içi, diş ve çene enfeksiyonları ile bakteriyel menenjitin tedavisinde endikedir.

A grubu beta-hemolitik streptokok, pnömokok ve meningokoklara bağlı enfeksiyonlarda sultamisilin ampisiline üstünlüğü yoktur.

Tedaviye başlamadan önce, kültür ve duyarlılık testleri ile etken olan mikroorganizmalar ve bunların ampisilin/sulbaktama duyarlılıkları saptanmalıdır. Ancak, endikasyon olduğu düşünülen durumlarda, duyarlılık testi sonuçları beklenmeden Alfamid tablet ile tedaviye başlamak mümkündür.

Parenteral tedavinin endike olduğu enfeksiyonlarda Alfamid İM-İV ile başlanılan tedavi hekim tarafından uygun görüldüğünde oral yoldan Alfamid tablet veya oral süspansiyon ile sürdürülebilir.

KONTRENDİKASYONLARI

Penisiline alerjisi olan bireylerde kontrendikedir.

UYARILAR/ÖNLEMLER

Penisilin tedavisi uygulanan hastalarda ciddi, hatta fatal sonuçlanabilen anafilaktoid aşırı duyarlılık reaksiyonları bildirilmiştir. Bu tip reaksiyonlar özellikle birçok alerjene duyarlılığı olan kişilerde ve parenteral uygulamada oral uygulamaya göre daha sık görülmüştür.

Penisiline aşırı duyarlılığı olan kişilerde sefalosporinlerle tedavi uygulandığında, ciddi aşırı duyarlılık reaksiyonlarının oluşabileceği bildirilmiştir. Penisilin tedavisine başlamadan önce penisilin, sefalosporin ve diğer alerjenlere karşı önceden aşırı duyarlılık reaksiyonu olup olmadığı iyice araştırılmalıdır. Ciddi anafilaktik reaksiyonların adrenalini ile acil tedavisi şarttır. Endikasyona göre; oksijen, intravenöz steroidler uygulanmalı, hava yolunun açık tutulması sağlanmalı ve gerekirse hasta entübe edilmelidir.

Mononükleozu olan hastalarda ampisilin kullanımı sonucu yüksek oranda cilt döküntüsü gelişir. Bu nedenle ampisilin sınıfı antibiyotikler mononükleozu olan hastalara uygulanmamalıdır.

Uzun süreli tedavide, tüm güçlü ilaçlarda olduğu gibi hematopoietik sistem, böbrek ve karaciğer fonksiyonları belli aralıklarla izlenmelidir. Tedavi sırasında bakteriyel patojenler (Enterobacter, Pseudomonas) ve mantarlarla (Candida) süperenfeksiyon ihtimali unutulmamalıdır. Böyle bir

durumda ilaç kesilmeli ve uygun tedaviye başlanmalıdır.

Gebelikte Kullanım : Gebelikte güvenilirliği henüz kesinlik kazanmamıştır. Kesin gerekli olmadıkça kullanılmamalıdır.

Emziren Annelerde Kullanım : Ampisilin ve sulbaktam düşük konsantrasyonda anne sütüne geçer. Emziren annelerde Alfamid kullanıldığında bu özelliği unutulmamalıdır.

YAN ETKİLER / ADVERS ETKİLER

Alfamid tablet genellikle iyi tolere edilmektedir. Diyare, cilt döküntüsü ve daha nadir olarak kaşıntı, bulantı, kusma, kandidiyazis, yorgunluk hissi, baş ağrısı, abdominal distansiyon, glossit, ödem ve eritem gibi sistemik reaksiyonlar oluşabilir.

Ayrıca karaciğer enzimlerinde (SGOT, SGPT), alkali fosfataz, serum kreatinin ve BUN düzeylerinde yükselme, hemoglobin ve hematokrit değerlerinde düşme, lökopeni, trombositopeni, serum albumin ve total proteinlerde azalma gibi laboratuvar değerleri değişikliklerine nadiren rastlanılabilir.

Aşağıda belirtilen istenmeyen reaksiyonlar ampisilin sınıfı antibiyotiklerin kullanımı sırasında görülmekte olup, Alfamid kullanımı sırasında da ortaya çıkabilirler :

Gastrointestinal : Gastrit, stomatit, siyah "tüylü" dil, enterokolit ve psödomembranöz kolit.

Aşırı duyarlılık reaksiyonları : Ürtiker, eritema multiforme ve nadir olarak ekfoliyatif dermatit. Bu reaksiyonlar antihistaminikler ve gerek görüldüğünde sistemik kortikosteroidlerle kontrol altına alınabilmektedir. Bu tür bir reaksiyonun ortaya çıkması halinde, hekim aksini önermedikçe ilaç kesilmelidir. Penisilin grubu ilaçların kullanımı sırasında ciddi ve bazen fatal olabilen aşırı duyarlılık (anafilaktoid) reaksiyonları görülebilmektedir (bkz: UYARILAR/ÖNLEMLER).

Hematolojik : Yukarıda belirtilen laboratuvar test sonuçlarındaki değişmelerin yanı sıra, penisilin grubu ilaçların uygulanması sırasında agranülositoz olguları bildirilmiştir. Bu reaksiyonların hepsi genellikle tedavinin kesilmesiyle ortadan kalkmakta olup, aşırı duyarlılık reaksiyonları olarak değerlendirilmektedir.

BEKLENMEYEN BİR ETKİ GÖRÜLDÜĞÜNDE DOKTORUNUZA BAŞVURUNUZ.

İlaç Etkileşimleri : Probenesid, ampisilin ve sulbaktamın renal tübüler itrahını azaltır. Probenesid'in Alfamid ile birlikte kullanımı sonucu yüksek ve uzun süreli ampisilin ve sulbaktam serum seviyeleri elde edilir.

Ampisilin ile birlikte allopurinol kullanılması, cilt döküntüsü insidansını artırmaktadır.

Alfamid uygulanmasından sonra idrarda yüksek ampisilin konsantrasyonlarına ulaşılır. Ampisilin yüksek idrar konsantrasyonları Clinitest™, Benedict ve Fehling solüsyonu ile yapılan glukoz testlerinde yanlış pozitif sonuçlara neden olabilir. Bu nedenle idrarda glukozun, enzimatik glukoz oksidasyonuna dayanan testler ile aranması uygundur.

KULLANIM ŞEKLİ ve DOZU

Doktor tarafından başka bir şekilde tavsiye edilmediği takdirde:

Yetişkin dozu : Enfeksiyonun şiddetine göre, günde iki kez 375 mg-750 mg sultamisilin'dir. Alfamid tablet yemeklerden önce veya sonra uygulanabilir.

Çocuk dozu : 30 kg'ın üstündeki çocuklarda yetişkin dozu uygulanır. (Vücut ağırlığı 30 kg'ın altındaki çocuklarda doz, iki doza bölünmüş olarak 25-50 mg/kg/gün sultamisilindir.)

Alfamid tedavisi hastanın semptom ve bulgularının kaybolmasından sonra 2 gün daha sürdürülmelidir. Mutad tedavi süresi 5-14 gün'dür. Ancak ciddi ve komplike enfeksiyonlarda bu süre uzatılabilir.

Hemolitik streptokoklara bağlı enfeksiyonlarda akut romatizmal ateş veya akut glomerülonefrit oluşmasını önleyebilmek için tedavi en az 10 gün sürdürülmelidir.

Böbrek fonksiyonları ileri derecede azalmış hastalarda (kreatinin klerensi < 30 mL/dakika), Alfamid'de bulunan ampisilin ve sulbaktamın eliminasyon kinetiği benzer şekilde etkilenir. Bu hastalarda Alfamid'in dozajı, ampisilin uygulanmasında olduğu gibi daha az sıklıkta uygulanmalıdır. Tablet yutamayan hastalarda ve bebeklerde oral süspansiyon şekli tercih edilmelidir.

SAKLAMA KOŞULLARI

25°C'in altındaki oda sıcaklığında ve kuru bir yerde muhafaza ediniz.

İKAZLAR

Doktora danışılmadan kullanılmamalıdır.

Çocukların ulaşamayacakları yerlerde ve ambalajında saklayınız.

TİCARİ TAKDİM ŞEKLİ VE AMBALAJ İÇERİĞİ

Her bir tablet, 375 mg sultamisilin'e eşdeğer sultamisilin tosilat dihidrat içeren 10 tabletlik şişelerdedir.

PREPARATIN DİĞER FARMASÖTİK DOZAJ ŞEKİLLERİ

Preparatın ayrıca oral kullanıma uygun;

Alfamid 250 mg Oral Süspansiyon İçin Kuru Toz (70 mL),

Alfamid 250 mg Pediatrik Oral Süspansiyon İçin Kuru Toz (40 mL),

Alfamid 750 mg Tablet,

İ.M. kullanıma uygun çözücü olarak lidokainli çözelti içeren;

Alfamid 250 mg İ.M.,

Alfamid 500 mg İ.M.,

Alfamid 1 g İ.M.,

İ.M./i.V. kullanıma uygun, çözücü olarak bidistile su içeren;

Alfamid 250 mg İ.M./i.V.

Alfamid 500 mg İ.M./i.V.

Alfamid 1 g İ.M./i.V.

İsimli formları da mevcuttur.

Reçete ile satılır.

Ruhsat Tarihi : 08.01.1999

Ruhsat No. : 189/70

Ruhsat Sahibi

ve

Üretim Yeri

FAKO İLAÇLARI A.Ş.

Levent - İSTANBUL

Tekst 11 Beyin

BEYİN (Serebrum). Kafatasının içinde alt ve en arka bölümünde bulunan bölümü: İki elimiz büyüklüğünde olan beyin, bilinen en karmaşık makinedir. Beynimiz bilinçli bir çaba gerektirmeden en hızlı bilgisayardan daha çabuk çalışabilecek yetenektedir.

Kalabalık bir yolda hızla işleyen araçların arasından karşıya geçerken beynimiz sürekli çalışır; hızımızı ve yerimizi, pek çok sayıda yaya ve aracın hızını ve yerini devamlı kaydeder ve kazasızca karşıya geçebilmemiz için gerekli olan bütün emirleri ayrıntılarıyla vücuda yayar. Bir güdümlü mermiye yerleştirilen 'beyin' genellikle, sadece hareket halindeki tek bir hedefi izlemekle sorumlu olduğu halde; beynimiz değişen yüzlerce hedefi aynı anda denetleyebilir.

Beyin, gözle incelendiğinde çok karmaşık görünmez. Üzerinde pek çok girinti ve çıkıntılar vardır. Bu girinti ve çıkıntılardan yararlanılarak beyin loblara ayrılır. Beyin enine kesildiğinde dış kısmının: 'boz madde' ve iç kısmının da 'ak madde' denilen iki temel tabakadan oluştuğu görülür. Bu tabakalar nöronları içerir. Nöronların hepsi temel olarak aynı yapıdadır; yuvarlak bir biçimde olan 'gövde'leri vardır. (Beynin boz maddesini bunlar oluşturur). Bu gövdeden aksonlar çıkar (Beynin ak maddesinde bulunurlar). Haberler ya da uyarılar, sinir teli boyunca ilerleyen kimyasal ve elektriksel değişimler oluşturarak akson boyunca ilerlerler ve uyarıları öteki nöronlara taşırlar. Her uyarıları bir sonraki nörona iletiliğinde bu nöronda da uyarı üretir.

Beyin haritası:

Beynin elektrik potansiyeli, çeşitli bölgelerinin faaliyetlerini de çözümlenememize yardımcı olur. Kafatasının çeşitli yerlerine ufak elektrotlar yerleştirip çok küçük akımlar verilirse kişiye beyninin o bölümüne ait faaliyetler yaptırabilir. Motor bölgeye verilen akım bir parmağın seyirmesine ya da kol veya bacağın sıçramasına neden olabilir. İşitme bölgesine

uygulanan bir akımla beyinde gerçek bir ses duyabilir; zihinsel bir 'işitme' sağlanabilir. Hatta unutulmuş geçmiş olaylar, beyin gereken yeri bir akımla uyarılırsa hatırlatılabilir.

Beynin pek çok bölgesinin görevleri bilindiği halde, daha büyük bir kısmının görevleri çözümlenememiştir. Beynin büyük bir kısmı kazada ya da ameliyatta zarar görse de bir zararın görünürde çok az etkisi olur. Bu da beyin bölümleri arasındaki yardımlaşmanın son derece gelişmiş olduğunu gösterir. Anıların beyin belirli bölgelerine bir teyp gibi kaydedilip saklandığı sanılmaktadır. Beynin anı kapasitesi çok büyüktür; yaşam boyunca ancak çok küçük bir bölümü doldurabilir. Beynimizin tümünden yararlanarak zekâmızın sınırlarını çok daha genişletmek mümkündür; ne var ki buna insanoğlunun yaşam süresi yetmemektedir.

Beyindeki ileticiler:

Beynin elektrik gücü kimyasal yolla üretilmektedir. Elektrik ileticileri bir sinir telinden ötekine kimyasal haberci tanecikleri ile geçer. Bu taneciklerin vücudumuzda bulunan miktarı ölçülemeyecek kadar küçüktür, ama davranışlarımızı pek çok yönden temel olarak etkiler.

Ruhsal ya da bedensel bitkinlik (depresyon) hisseden kişilerin beyinde bu kimyasal ileticilerin yetersiz olduğu anlaşılmıştır. Günümüzün uyarıcı (antidepresant) ilaçları kimyasal dengenin normalleşmesine yardımcı olmaktadır. Eğer ileticiler yoksa kişi her an heyecanlanan bir yapıda olabilir ve pek çok ciddi akıl hastalığında bu durum görülür.

Küçük bir kap kahve ya da çay, haberleşme taneciklerini etkiler. Bunlarda bulunan kafein, ileticilerin artımını uyarır; zihni 'açıcı' etkiler yapar. Amfetaminler gibi daha güçlü uyarıcıların buna benzer ancak çok daha güçlü etkileri vardır.

Beynimize kötü etkileri olan pek çok ilaç bulunmaktadır. Bunların en çok

bilineni ve en güçlüsü, sınırlara neden olan LSD'dir. Bu ilaçların beyinde nasıl faaliyet gösterdikleri bilinmemektedir; fakat bunlar kimyasal yapıları yönündeniletici maddelerine çok benzerler ve büyük bir olasılıkla ileti dengesini düzenlemek yerine, beyni aldatarak ileti maddelerinin yerini almak isterler.

Beyindeki bozukluklar:

Beyin birçok yönden hassas bir yapıdır. Yeterliliğini sürdürmek için büyük ölçüde besin ve oksijene gerek duyar; eğer kan akımı kesilirse ancak birkaç dakika yaşayabilir. Boyun atardamarlarına yapılan basınçla kan akımı geçici olarak engellenirse, birkaç

saniye sonra çalışması durur. Sinirsel doku, vücudun öteki dokularına benzemez, zedelenirse yenilenmez. Bu nedenle yaşlılıkta kan akımı yetersizliği nedeniyle hücreler ölmeye başlarsa yerine yenisi konamaz; sonuçta zihinsel yanlgılar ve bunama görülür.

Öteki akıl hastalıklarının açık bir nedeni yoktur. Bazı araştırmacılara göre ise, akıl hastalıkları vücudumuzdaki kimyasal değişmelerle oluşmaktadır. Bazı akıl hastalıkları, frengi, menenjit, beyin iltihabı (ensefalit) ya da beyin tümörü gibi bilinen hastalıkların sonucudur; ama çoğunun belki de dış etkenlerle kendiliğinden oluştuğu sanılmaktadır.

Tıp ve Sağlık Ansiklopedisi

■ Tekst 12

1
Büyük
TÜRKÇE İNGİLİZCE
SÖZLÜK

Bizde, geniş ölçüde hazırlanmış, her meslek ya da bilim adamının ihtiyacına cevap verecek nitelikte Türkçeden İngilizceye bir sözlüğün yokluğu uzun süreden beri pek çok duyulmaktaydı.

Daha önce bu yokluğu kısmen giderme yolunda çaba harcayan bir iki sözlük yazarı olmuştur. Ne var ki, hızla serpilip giden Türk dili karşısında bu alanda evvelce ortaya konulmuş olan çalışmalar dil ve kelime zenginliği bakımından artık bugünün ihtiyacına cevap veremeyecek durumdadır.

İşte bunu göz önünde bulundurarak, leksikografi alanındaki çok yönlü çalışmalarımız yanında, bu yapıyla bu konuya eğilmiş bulunuyoruz.

Bu sözlük hazırlanırken Türkçe kelimelerin dizgi işinde Türk Dil Kurumu'nun yayımlanmış olduğu "Türkçe Sözlük" esas alınmış olmakla beraber, sayısız Türk ve yabancı kaynaklar da incelenerek çeşitli bilim dalları ile ilişkin onbinlerce kelime ve terim, birden fazla İngilizce anlamları ile birlikte sözlüğe katılmıştır.

Bu eser Osmanlıcadan İngilizceye bir sözlük olmadığına göre, genç kuşağımız tarafından bilinmeyen veya kullanılmayan eskimiş Türkçe kelimelerin bir kısmını sözlüğe dahil etmekten kaçındık. Arapça ve Farsçadan dilimize geçmiş olup, halen kullanılmakta olan kelimelerin karşısına kelimenin yeni karşılığını yazdık. Örneğin: "Misal, Bak: Örnek; Hadise, Bak: Olay; Müteyakkız, Bak: Uyanık; İnhiraf, Bak: Sapma" gibi. Bu sistemle sözlüğün hacmini gereksizce büyütmemiş olduk.

Burada, Türkçe kelimelerin İngilizce anlamları verilirken, kelimelerin ait oldukları bilim ya da meslek dalları ayrı ayrı köşeli parantez içinde titizlikle belirtilmiştir.

Eserde, özellikle Türkçe deyim ve atasözleri ve halk dilimizde kullanılan kelimeler üzerinde önemle durulmuş, bunların da İngilizce anlam veya karşılıkları, anlamdaş kelimeleriyle birlikte, mümkün olduğu kadar doğru olarak verilmeğe çalışılmıştır. Kitabın arkasındaki ek bölümde, eser basılırken tespit edilen atlanmış veya unutulmuş kelimeler listesi, birtakım faydalı bilgiler ve Bibliyografya yer almaktadır.

Sadece yararlı olma heves ve düşüncesiyle ortaya konulan çalışmalarımızın bir parçası sayılan bu eserin aydınlarımıza yararlı olabileceğini umarım.

İkinci Baskı
16X24 960 sayfa

Pars TUĞLACI

2
Büyük
TÜRKÇE FRANSIZCA
SÖZLÜK

On dokuzuncu yüzyıl değerli sözlük yazarlarımızdan Şemsettin Sami ve Diran Kelekyan'ın Milli kütüphanemize kazandırmış oldukları Türkçe - Fransızca sözlükleri bu alanda zamanının en beğenilen ve ihtiyaca cevap veren eserleriydi. Bugün ise, çağımızın gerektirdiği hızlı ve çok yönlü gelişmeler karşısında, kuşağımızın bilimsel ve teknik kelimece çok daha geniş ve bugünkü dilimize daha uygun sözlüklere karşı ihtiyacı gittikçe artmakta ve kaçınılmaz bir hal almaktadır. Hele son yarım yüzyıl içinde bizde birçok eserler yanında bir Türkçe - Fransızca sözlüğün yayımlanmamış olması bir gerçektir.

İşte bu konuyu göz önünde bulundurarak, bu sözlükle bu alandaki ihtiyacı bir dereceye kadar giderme yolundaki ilk adımı atmış sayılıyoruz. Her türlü iddiadan uzak olarak, sadece yararlı olacağını sandığımız leksikografik çalışmalarımızın sayısını arttırmak amaç ve ülküsü ile bu sözlüğü ortaya koyduk.

Bu sözlük hazırlanırken Türkçe kelimelerin dizgi işinde Türk Dil Kurumu'nun "Türkçe Sözlük"ü esas alınmış olmakla beraber, çok sayıda Türk ve yabancı kaynaklar da incelenerek çeşitli bilim dalları ile ilişkin onbinlerce kelime ve terim, birden fazla Fransızca anlamları ile birlikte sözlüğe katılmıştır.

Bu eser Osmanlıcadan Fransızcaya bir sözlük olmadığından, genç kuşağımızca artık kullanılmayan eskimiş Türkçe kelimeleri sözlüğe almaktan kaçındık.

Türkçe kelimelerin Fransızca anlamları verilirken, kelimelerin ait oldukları bilim ya da meslek dalları ayrı ayrı köşeli parantez içinde titizlikle belirtilmiştir.

Sözlükte özellikle Türkçe deyim ve atasözleri ve halk dilimizde kullanılan kelimeler üzerinde önemle durulmuş, bunların da Fransızca anlam veya karşılıkları, eşanlamlı kelimeleriyle birlikte, mümkün olduğu kadar doğru olarak verilmeğe çalışılmıştır. Sözlüğün hazırlanması sırasında, Türkçe kelimelerin Fransızca karşılıklarındaki eksikliklerle, unutulmuş kelime ve terimler ve ayrıca baskı sırasında gözden kaçan yanlışlar EK BÖLÜM'de yer almaktadır.

Son zamanlarda Türk Dili muhtaç olduğu büyük bir gelişme hamlesine girişmiştir. Bir yandan Batı dillerinden binlerce bilimsel ve teknik terim Türkçeye geçmekte ve pek sınırlı olan kelime hazinemizi zenginleştirmekte iken, öbür yandan, dilimizi özellikle Arapça ve Farsçanın etkisinden kurtarma arzusu ve bu yolda gösterilen özleştirme ve sadeleştirme çabaları dilimizde göze çarpan önemli bir değişme meydana getirmektedir. Bu durumun doğurduğu tereddüt hali - geçici dahi olsa - sözlük hazırlama işini muhakkak ki hayli güçleştirmiş bulunmaktadır. Yabancı terminolojiyi Türkçeleştirirken kelimelerin Türkçe karşılıklarını veya açıklamalarını verme işinde ortaya çıkan sayısız ve çeşitli sorunları çözebilmek için aşırı uğraşmak gerekmektedir. Bu nedenle yabancı sözcükleri sözlüğümüze almaktan kaçındık.

Sözlükler oldukça uzun ömürlü olduklarına göre, bizce bu sözlükte, doğruluğuna inanılarak izlenen yol, halkımızın çoğunluğunca benimsenen veya kullanılan kelimelerin üzerinde durmak olmuştur.

İkinci Baskı
16X24 825 sayfa

Pars TUĞLACI